

Numărul 12. Ora-dea-mare 25 mart. (7 apr.) 1901. Anul XXXVII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru Romania pe an 20 lei.

Pe malul prăpastiei.

Dina și Lucia erau la băile din Franzensbad. Într-o odată amândouă.

Rărbatii acasă, nevestele la băi.

Erau prietene din copilărie, și se iubeau ca două sorori bune. Se deosebiu în fire și în temperament; dar așa cum erau, gândiau că se 'ntregese una pe alta.

Dina era veselă, sglobie. O fire ușoară, săltăreacă și esaltată. Ușor greșește și ușor se 'ndreptează. Lucia era mai serioasă, mai aședată și mai rece. O fire care cumpănește lucrurile și evenimentele, și știe să-și înfrâneze pasiunile. Nu dă cu băta în baltă, nu greșește; dar dacă a greșit, nu se mai întoarce în veci.

Și totuși se iubeau. Una era plăcută prin serioșitatea ei, alta prin firea cea ușoară, nevinovată, sinceră și dragălașe.

Erau prietene din copilărie, și-și cunoșeau toate secretele. Și după ce s'au aranjat bine, prinseră a povesti, ele 'ntre ele. Își despătură comorile, amintirile din fetie; și începură a și le 'nșiră, cum ți-ai înșiră pe fir niște mărgelile scumpe.

Lucia ședea pe un divan a lene, iar Dina la o mescuță joacă pacianțe.

Pe masă își așternuse doamna Dina un șir lung de scrisori, scrisori de amor. Își așternuse o comoară ascunsă, ca și sgăreitul când își așterne banii și-î uscă la soare.

Lucia fumă o țigaretă, și zimbînd din buzișoare încercă să facă cercuri de fum; iar Dina sfetia și răsfeția la cărți, repede și nervoasă, ca și când chiar soarta i-ar atărnă de la rezultat.

— Vai, Dină, ce neună ești tu, — zise Lucia.

— Neună? Eu?

— Zeu neună. Cărțile nu sfetesc cum vrei tu. Ele nu știu nici de disciplină, nici de poruncă.

— În stai — zise Dina sfetind mai departe, — stai pe loc, și uite, cum o să iasă. Ori da ori ba.

— Ori da, ori ba. Se 'ntelege. Dacă le 'ntoreci și le sfetești, negreșit că trebuie să iasă ceva. Șapte sau opt, erau sau crăiță — ceva o fi. Dar tu ai voi ca numai decât să-ți sară din ele un ofițer, țanțos și chipeș.

Dina dădu un ris strașnic, ca o trilă repede.

— Dină, dragă, spune-mi vedutu-l-ai când ai plecat?

Dina se uită la ea pe sub gene.

— Vedut.

— Și-ai vorbit cu el?

Dina făcu cu capul ca supărată

— Ba.

— Nici o vorbă, nici un suspin, nici un adio?

— Și-a atins sabia milităreșce, a salutat grațios, și — adio.

— Atâta tot?

— Ei, — ce-ai mai vrea? Avea poate să vină, să se pună 'n genunchi și să-mi facă declarație de amor, în fața bărbatului?

— Trebuie să-ți pregătești bărbatul de-acasă. Să-î fi pus bumbac în urechi.

Dina iară făcu o trilă de ris, sglobie și 'nebnatică, ca o fată tineră.

— Ce folos aveam de bumbac? Dacă n'auziă cu urechile, tot vedea cu ochii.

— Ei ei — zise Lucia, — se vede că nu ți-l-ai dresat încă. Știi tu paragraful fundamental din instrucția ce trebuie să dai bărbatilor? „Nu crede ceea ce vezi cu ochii, crede ceea ce-ți spune nevasta.”

Dina își puse mâinile pe pept și așa rise.

— Vai, Lucio, de-ai fi mai cuminte și de ți-ar fi mai dragă lumea, așa cum mî-e mie: ți-ai purtă bărbatul ziua cu lumină.

Și până ce conversău cele două dame, Dina sfetia din cărți intruna: una, două, trei — una, două, trei.

— Hop — strigă odată Dina, — a eşit.

— Ce ?

— O scrisoare. Dar uite, încă astăzi. Uite !

— O scrisoare ? De la cine ?

— De la el, — zise Dina, — și iară începù a sfeti cărțile.

Dar cineva bătù la ușe.

Înrà o camerieră și puse pe masă o scrisoare mică și parfumată.

Damele săriră amëndoue ; dar Dina apucà scri-soarea.

— A mea, zise Dina, și sărind la Lucia, o luà cu sine și făcù cu ea un tur de vals prin odaie.

— Spusu-ț-am ? zise Dina veselă. Veđi că și cărțile au minte ? Și trăgënd pe Lucia de mână, se aședară pe divan, una lângă alta. Dina erà într'un estas de bucurie.

Deschise plicul și începù a ceti ; Lucia se uită la ea și scrută toată mișcarea pe fața ei.

La 'nceput erà nervoasă, se părea că toată tremură, — apoi din ce în ce se 'ncălđi până ce în urmă deveni rumenă la față și ochii-i străluciau ca doue briliante negre.

Când sfērși cu cetitul, își strînse scrisoarea la pept și o legănă repede încoace și 'ncolo, cum le-geñi un copil mic și drag.

Apoi se scolă și puse scrisoarea pe masă lângă celelalte. Și făcù un cerc prin odaie, apucând și una și alta, punëndu-le la alt loc. De pe un pat luà o pălărie și o puse pe alt pat ; apoi luà o batistă de pe masă, încungîtură masa și iară o puse unde a fost. Erà nervoasă și agitată afară din cale, nu mai șcicia ce face.

În urmă luà scrisoarea în mână, se puse pe di-
van și o mai ceti odată. Acuma-i erà fața roșie ca bujorul.

Lucia se uită 'n fața ei, ca 'ntr'o oglindă. Scrută și cetiă tot ce se schimbă 'n sufletul ei.

— Nebună ce ești, — zise 'n urmă Lucia cu un ton de compătımire.

— Iară nebună ?

— Nu „iară“ ei totdauna. Stați și me mir, căci nu te 'nteleg. Ți-e drag ofițerul acela ?

Dina privi iară pe sub gene, și nu zise nimică. Dar Lucia continuă :

— Te tradezi tu însași. Ceea ce faci, nu e jo-cărie copilărească, nu e nici glumă, nici capriț tre-cător, ci tradare. Nici nu șciți poate, căci nu ți-ai tras de seamă, dar eu vėd că ți-e drag omul acela.

Dina se părea că se gândeșce.

— Nu șciți ce să zic, — — nu mi-e drag, dar...

— Dar ce ?

— Un gând cu care me ocup ; o fantasie plă-cută, cu care mi-alung uritul ; un astru, pe care-l vėd numai din depărtare, dar el imi luminează calea vieții. Un mēr de aur în grădina fericirii, pe care nu pot să-l am în veci. Dar gândesc la el, și mi-i în-zestrată viața cu dor și cu visuri.

— E astru, e mēr de aur, și — să-ți mai adaug eu, Dină dragă, mai oblu și mai lămurit : un om care ți-e drag. — Tu mergi ca și cel beat, fără să șciți unde și ce faci. — Tu nu-ți tragi de seamă sau te amăgești tu însași ; dară ți-e drag. — Te temi să afli și să recunoști adevărul, te temi de tine însași ; închidi ochii fără de voie, ca să nu veđi, aco-peri lumina, ca să nu-ți sparii visurile, — dar ție, Dină dragă, ți-i drag omul acela.

Dina ascultă cu ochii ațintiți spre Lucia, și când ea sfērși vorba, își plecă capul și se uită în pământ.

În urmă, ca și cel ce începe a crede, dar neagă, căci e silit să nege, respunse 'ngândurită.

— Ba ! — Nu mi-e drag, dar mi-e oarecum — interesant. Șciți — viața mea e un câmp pustiu ; nu-mai un om vėd în el, acela me interesează. Și — să-ți spun chiar drept — poate că me interesează cu atât mai tare, cu cât e mai oprit ca să-l vėd. Soția lui Lot a fost oprită, să nu se uite 'ndērēt, și opre-liștea asta i-a decis soarta. S'a uitat îndērēt, pentru că a fost oprită.

— Dină, Dină, tu umbli pe ghiată, și nu șciți patină. Tu ai pornit pe o cale periculoasă și aceea te-a duce la perire. Calea pe care ai pornit tu e o cale amăgitoare, dar lunecoasă și piezișe. În jos mergi repede, dar în sus nu poți străbate. Cel ce lunecă o-dată, cu grețu își află ecuilibrul ; și la vale te aș-teaptă prepastia.

Dina tot ascultă. Dina cea ușoratecă, nevasta cea zglobie, — dar în urmă începù a plânge.

Lucia merse la ea, o strînse 'n brațe, ca pe o copilă bună dar dogenită ; apoi continuă cu sinceri-tatea unei adevărate prietene.

— Veđi dragă, calea asta nu e menită pentru tine, rolul ăsta nu-i al teu. Veselă din fire și zglobie, tinără și ușuratecă ; incredută în binele teu, în noro-cul teu, și 'n frumșeța ta, ba răsfatată în binele ce ți-a dat Dzeu, ai făcut salturi îndrezețe, ai făcut nebunii, — ai făcut tu, și am făcut eu, și am ris de ele. Făceam câte o ștregărie nebună, și dacă reușia, rideam ; dacă nu reușia, iară rideam. Rideam noi și rideau alții, — dar păcatele, Dină dragă, nu-s de noi.

Dina se uită la Lucia, cu fața bună, dar cumva ca insultată.

— Lucia dragă !

— Ce ? N'am dreptate ?

— Nu ! Așă nu. Sufletul meu e curat, conșci-ința mea nu me acuză. Eu păcate n'am și nu vreați să am. M'am ocupat cu un gând oprit, mi-am făcut o — cum aș zice — o distracție, poate nebunică ; mi-am permis...

— Stați ! Am greșit, dragă. N'am fost corectă, nu m'am exprimat bine. N'ai făcut un păcat, Dzeu să ne apere ; dar ai greșit. Ai făcut un esces, un lu-cru neiertat, care poate să-ți pună la îndoială valo-a-re, reputația și credința.

— Tu ! Așă de mare greșală să fi făcut, pen-tru că mi-am mai scuturat și eu penele vanității fe-meești, în cel vėnt al unei nebunii trecătoare ? Așă de rigoros me judeci pentru o nimică toată ? Un vėnt dulce și are să treacă ; o boare de vară, nici n'o auđi, numai o simțești ; o viziune optică ce nu-i, dar o veđi și-ți place. Crede-me Lucia, mi-am urit viața asta prosaică și m'am mai avėntat prin cele stele, — și ce am mai greșit așă de mare ?

— Ai greșit mult, Dină dragă ; foarte mult. Ți-ai pus în joc demnitatea, vėrțile și reputația bună ; ai plecat pe o cale de a-ți perde lumina povățuitoare, și a rătăci. Ei, dar apoi ce-i faci lui, unui bărbat bun, meritat și ambițios ? Il mēșorezi, il umilești și-i faci rival, care să aspireze la drepturile lui.

Dina sări 'n picioare, iute și dērză.

(Va urmă.)

V. R. BUTICESCU.

D e s p ă r ț i r e .

Uite-ți spun : Deschide-mi calea ! — Te-am urit ! —
— Ți-o spun pe față.

Mângăia-te-va trecutul și bucata de viață,
Ce ți-am aruncat-o ție, fără pic de judecată !...
— Dar nu-ți pese, că me duc, doar' tu ești fru-

moasă față,
Și la ori-ce colț de stradă mai găsești băieți ca
mine,

Ce cu mintea 'nlanțuită rënd pe rënd o să se 'n-
chine

Înainte ta cu toții robj nebuni făpturii tale —
Și-o să-ți cânte stihuri multe și potop de osanale,
Și-o să-ți spună că o nimfă, o ilusie le pari,
Plăsmuită 'n taina nopței de-un copil cu ochii
mari !...

Eū mi-am stors văpaia veche dătătoare de ilusii,
Și 'nsedar me mai încerc să te așed la vatra musii,
Și din chipul teū să fac inimele mele altar ...

— Prea te-ai dat cu totul mie. — Prea n'ai mai
pus stavilar

Patimej ce-ai îngrămădit-o în iubirea-ți fără mar-
ginii...

— Eū atât amar de vreme am fost rob plăcutei
sarcini,

Ce mi-a lunecat pe umeri ... dar mi-e greu s'o
port acum,

— Astăzi inima și mintea mi s'au străcurat pe-un
drum,

Nesimțit în vremea veche, când visam cu tine-
alături...

— Nu te cuprindeam atunci în a minței mele pă-
turi ...

Amorțită-mi eră mintea ... Visător în nopți de vară
Stam cu fruntea 'n mâni plecată ... Șiretenia bizară,
Ce-ți incremenia pe buze eū o sărutam aprins ...

Uite șciū clipa nēroadă, când de mijloc te-am cu-
prins

Și ți-am spus că te iubesc.
— Tu c'o dragoste 'nvătăta

Mi-te-ai aruncat în brațe — —
— O sfială trēmurată

Mi-a incremenit în suflet și mi-a domolit simțirea —
— Grabnic m'am deprins de tine — —

— Me rodea adânc iubirea
Cumpărată-așă cu graba

*

Rece te-aș dori femeie. — Ca o marmură de rece...
Să zimbești, când din văpaia care 'n mine se petrece,

Se încheagă tresărirea unei vreri nețarmurite. —
— Să nu-ți nebunească mintea farmecul unei clipite

Și-o privire minciinoasă, tremurată pe sub gene
Să nu mi te-aducă 'n brațe. — C'o molesitoare lene,

Să nu reinviți păcatul sub albastrul gingășiei —
— Azi mi-e greu să mai privesc rostul nevinovăției,

Ce se perde în minciuna pescuită din oglindă ...
Și me rușinez când ved cum de poate să te-aprindă.

Glasul unui cântec searbăd ce-mi alunecă pe strune...
— Cânt tocit și fără noimă, — cu aruncături nebune

De cuvinte, din cari tu chipul teū l-ai plăsmuit.
Pare-că și-acum privesc, lacrima ce-a tresărit —

Sub pleopă-ți, când în vers te-ai cunoscut întru-
pată.

Și gândește că 'n lumea asta mare și impestrițată,
Prea sūnt multe chipuri șterse, ce-s aievea ca al teū,
— Uite me cuprinde mila și necazul, dar mi-e greu
Să te mai iubesc acuma — —

— M'aș munci viața 'ntreagă
Însedar, căci mintea ta n'ar putea să me 'nțeleagă,

— Prea ești smulsă tu din lutul zilelor de septē-
mână ...

— Nu iubire vorbăreață, — vreau o dragoste păgână
Îngrădită 'n taina sfântă a tăcerii poruncite !

— Să te mistui de văpaia plămădită din ispite
Și să taci — s'ascunđi dorința sub broboada tăi-
nuirei —

Mi-ai sta vecinic aninată, strinsă 'n lanțul amin-
tirea

Și te-aș preamări atunci, când ridēnd e'un hohot
lung

Mi-ai șopti înțelepțește : patima din piept s'o smulg
Și să fiū cuminte.

— Eū nebunit de-atăta minte,
M'aș topi în bobotaia pēcătoasă și ferbinte

Și m'aș stinge-apoi — —
Hărlețul m'ar acoperi cu lut —

— Uite-atunci în taina nopței, de mormēntal meū
tăcut

Tu cu pasul mēsurat, cu privirea liniștită
Să te-apropii — să 'ngenunchi — și iubirea-ți pri-
ponită

De catapeteazma minței — s'o cuprinđi în rugăciune
Cătră Dumnezeu preasfântul — —

— Nu vreaū svēcoliri nebune.
— Să te-arunci la poala crucii ...

— Nu vreaū svēcoliri nebune.
— Să te-arunci la poala crucii ...

— Să te-arunci la poala crucii ...
Numai doue lacrimi sfinte

Să-ți alunecă pe față ... iar iubirea ta cuminte
De cel rēposat s'o lege jurământul mânei drepte...

Înfrânarea ta cea veche, pocăință să deștepte
În inima-ți înțeleaptă ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

— Să privești nemărginirea
Ștrinsă 'n ale nopții frēne, ... s'o asemeni cu iubirea
În obezile tăcerii ...

Meteor.

(Urmare.)

Armand iară, — luă cofretele, le așează într'un sertar, — apoi după ce Ioan îl curăți de prav, cobori în refector.

„Ioane, — zise el, — îți vei cere mâncare și beutură aici sus, — și nu te vei mișcă din odaia

primă. — Nimeni nu va intra fără șcirea mea, — când eu voi fi acasă. — Tu vei cere numele celui ce vine pentru ceva la mine.

— Până ce nu vom aranja definitiv, vei fi tot lângă mine!”

Ajungând în refector, el ceru mâncare, apoi se puse să citească gazetele, culegând știrile, și noutățile din lume, — cu care el nu se ocupase atâta timp.

Cătră 10 ore seara, el se reîntoarse în odăile sale, demandă lui Ioan să se culce, — și el încă se retrase în dormitor.

După ce examină ceva scrisori ce avea la sine, luă un bilet și scris pe el următoarele:

Loco, 6 iulie.

„Scumpă Laură.

Azi am sosit din călătorie. Dorind să te ved, te rog ca mâne între 5 și 6 ore după amiază, să fii în fereastră. — Eu voi trece călare pe stradă.

Din cununia ta cu Alexandru, nu se va alege nimic. Tu-mi ești destinată mie de soarte, și sunt îndestul de puternic, ca să opresc această împreunare, care ție încă îți displace.

La revedere :

Armand.“

Isprăvind, el puse degetele pe acest bilet, — și grăi cu glas tare :

„Voesc, — ca acest bilet să fie transcris prin

spiritul meu, în timpul somnului, în odaia Laurei!” — Apoi se culcă.

Altă zi, el încălecă pe Djened și urmat de Ioan, eși în stradă. Trecătorii priviau în urma lor când trecea, — admirând ținuta elegantă a tinărului, — și calul său de soiu.

Armand mergea liniștit, — cârmuind cu o mână tare pe Djened, care jucă, — în mers de paradă.

— Laura eră în fereastră, — palidă și agitată.

— Când vedu pe Armand, de departe, — întreg corpul său începu să tremure.

El încă o vedu, — și suridea privind spre dânsa.

El salută grațios, — Laura se cutremură, și după ce reîntoarse salutul, — se retrase, — cădând într'un fotoliu.

Armand, — după o jumătate de oră, se întoarse la otel.

La două ore după asta, — Ioan intră la dânsul cu un bilet.

„Dl Stein, — zise el, — dorește să ve vorbească !

„Bine, lasă-l să între, — zise Armand.”

Un bărbat de vre-o 50 de ani intră, făcând complimente.

„Cum, — așa curând dle Stein? — poftiți ședeți ! — zise Armand.

„Da, dle. Conform dorinței d-voastre, am umblat, și am aflat, că palatul respectiv e de vândut, într'un adevăr. — Prețul e 500 de mii de franci, în bani

gata. — De-mi ve-ți permite, eu o să mijlocesc negoțierile.

„Cu mobile cu tot? — întrebă Armand.

„Nu, dle, — mobilele vor fi transportate.

„Ei bine, dle Stein, — te rog și fă contractul, — promit suma cerută. După acea mobilează splendid apartamentele, — doresc ca în timpul cel mai scurt să me mut în casa mea. — Dta me vei îndatora, isprăvind grabnic.”

Biserica gr. or. română din Oradea-mare.

Stein, știe ce înseamnă asta, și căscă ochi mari. „Acest tinăr e un Darius, — murmură el, — nici nu târguesce. — Apoi reluă tare :

„În 10 zile, — voi isprăvi tot. Sperez că veți fi cu totul mulțumit.“

— Armand scoase un bilet de zece mii de franci, și dându-l lui Stein :

„Iată speșele cu facerea contractului, — zise el.“

Acesta holbă ochi și mai mari, și eși complimentând, — fericit de acest succes.

Armand cobori apoi în prânzitor.

La 10 zile, — el se mută în palatul său, — din cel mai întău loc, — de pe Bulevard, — care era aranjat splendid, — și provădit cu personal, totul de-a gata.

Stein intră în serviciul lui Armand, — ca și intendent.

În seara primă, — el adună întreg personalul constător din vre-o 15 persoane, — și dându-le daruri, le vorbi, — promițându-le bunăvoința sa, atunci, când ei își vor împlini datoria cu fidelitate, și vor fi discretii.

Se retrase apoi cu Stein în apartamentele sale, — dând voe liberă personalului său, ca ei să-și petreacă în noaptea asta, cu vinurile și mâncările din pivnițele castelului.

Acest lucru avu de urmare că acești oameni, să fie entusiașmați de junele lor stăpân, și de a se purtă față de el cu o atragere și fidelitate rară.

„Dle Stein, — zise Armand intendentului său, când se aflară singuri, — noi vom cină azi împreună. — sunt foarte mulțumit cu dta.

— „Acest lucru me face prea fericit, dle.

— Și sperez că nu ne vom mai despărți! — reluă Armand.

— „Stău sub ordinele dvoastre!

„Să mergem dar să cinăm. Am să vorbesc cu dta multe.“

Și ei coboriră în etajul prim, unde era refectorul.

Armand era bun cunoscător de oameni. El știe că acest neamț, — Stein, odată deobligându-l cu ceva, devine un căne fidel pentru dănsul. — Ori căreș ce ia face după aceea, — el nu vede decât lucrul prim, fapta bună.

Și nu se înșelă. — De aceea el avu toată încrederea în acest om, vedându-l îndestul de inteligent pentru a-l înțelege.

Ajunșând deci în refector, Armand se decise a-i vorbi serios acestui om, despre planurile sale.

„Uite dle Stein, — dta ești acum secretarul meu, mâna mea dreaptă, și încă nici nu știi abună-seamă cine sunt eu.

„Atât știi, — răspuse Stein, — cât spun și ziarele despre dta.

„Cum? — ce ziare?

„Cele mai nouă. Iată spre esemplu unul, — și scoase din bușunar un jurnal.

„Ceteșce, — ceteșce-mi dle Stein, — sunt curios mult să știu, — zise Armand.

„Natural, dle, — că ziarelor nu le poți da credemănt. — Înse iată ce zic :

„Eroul zilei“ — astfel intitulează notița lor ziarele.

„Înainte cu 2—3 ani, cercetă cu diligență universitatea din orașul nost, — un tinăr din familie aristocrată, — foarte inteligent, — dar sarac. De aceea el trăia retras, — ocupându-se cu studii profunde, de unde apoi colegii îl numiau „filosoful“. — Acest bun tinăr absolvă cu succes strălucit și apoi dispără din capitală. — Fusesse chemat grabnic prin o telegramă în America, — unde avea să moștenească de la un unchiu al său o avere fabuloasă. —

Iconostasul bisericei gr. or. rom. din Oradea-mare.

De câteva săptămâni acel tinăr, s'a reîntors în capitală cu moștenirea sa. — A locuit în primul otel, iar mai alaltăieri a cumpărat prin mijlocirea agentului Stein, palatul cel mai splendid de pe Bulevard, unde azi și-a ținut instalarea. Prin saloane e la ordinea zilei această nouă stea. — Felicitările noastre, favoritului sorții!

„Bravo, — admirabil, — strigă Armand mulțumit.

„Cum, — întreabă Stein, — e adevărat ce spun aici?

„Nu întocmai, — înse este și adevăr, și tocmăi aceasta eră ce voiam să-ți spun, ca să ne înțelegem. — Ocupă deci loc, și vom povesti, după ce vom mânca, — lângă păharele pline.“

— Și se puseră la cină, — iar când gătară Armand povestii secretarului se, — care remase încântat și entusiasmă, — tot cea ce spuserăm și noi, — despre cele întemplate în Caucaz.

Un lucru lăsă neamintit, — anume acela că Sibacis pregătiă aur și că acest meșteșug și el îl va practisă. — În locul acesteia, — ne voind a se periclită, — el spuse că acest Sibacis, — adunase în Indiă cu știința lui o avere fabuloasă și neseacă, al cărei moștenitor este el.

Stein remase uimit la auđul acelor miracole împlinite cu ajutorul științei. — De aici, el începă a vedea în stăpânul se, un semizeu, și a-l iubi atât pentru știința lui, — cât și pentru bunătatea lui.

Armand cetă aceste în ochii lui, și se convinsese că acest om e un alter ego pentru densus.

Se încredă deci deplin în el, — de aceea continuă :

„Cum veđi deci, dle Stein, — eă am luat un angajament, — acela de a continuă știința sublimă dată mie împrumut, până la regenerarea lui Sibacis. În curând vor sosi carele trimise de Sibacis cu aparatele și cărțile de studiu. Pentru aceasta imi trebuie un laborator bine aranjat, cu intrări secrete, — ca să nu fiu conturbat, o sală retrasă și ascunsă. Imi trebuie deci un zidar iscusit și un mecanic. Ai să mi-i câștigi, nu-i așa dle Stein?

„Negreșit, dle, negreșit. — Măne la 10 ore vor fi aici. — Inse imi spuneăți că trebuie păstrat secretul. Cum va fi cu acești lucrători dară? Eă numai pentru mine staă bun, cât despre ei, — aceia pot să divulgeze lucrul!

— „Despre asta me îngrijesc eă, măne vei fi de față și vei vedea, — respunse Armand.“

Eă mai povestiră timp îndelungat, când apoi Armand concediă pe secretarul se și se retrase.

(Va urmă.)

V. E. M.

Cugetări.

Fătărnicia oamenilor întunecă ochii ce privesc. Adevărul astăzi doar' numai cu ochii închiși îl mai găseșci.

— Lumina intensă orbeșce pupila.

S'a schimbat lumea și principiile traăului: Azi capului premerge: capitalul.

Perfecăiunea curiosităăii pe basa sentimentalismului e: sufletul de femeie.

Octavian.

Noapte de vară.

Monarchul nopților aruncă

C'o dărnicie nesfârșită

Din ochtu-ă blând, văpăă de aur

Peste pădurea adormită.

Și ca 'n surdină se aude

Venind din zări îndepărtate

O doină, care-și plânge 'n goluri

Acordurile îndurerate;

Pe când zefirul își îngână

Prin ramuri sfânta melodie,

Peste copaci se lasă ritmic

O ploaă de melancolie,

Îar riul, ca bătut de gânduri

Nervos alunecă la vale

Purtând cu el aceleași unde

De-apururea pe-aceeaș cale...

ION DAFIN.

Strigoaia.

Novelă de Karl Emil Franzos.

(Urmare.)

El o depuse încet și-mi făcă un semn — noi ne retraserăm în liniște. Când ne aflarăm iară în coridor, resuflarăm mai tare, ca și când ne-am fi trezit dintr'un vis.

El își șterse fruntea.

„E bine de altcum că ne-a alungat. Eă altcum uătam de tot, că tu ești flămând și obosit. Hai, ni s'o fi răcit cina.

Și el me conduse în cealaltă aripă a castelului într'un salonaș din aceeaș ridicătură, unde în adevăr ne așteptă Fedor lângă o masă așternută.

La început vorbirăm puțin, câte ceva despre soartea noastră. Dar nu eră pic de viață în vorbirea noastră; noi cugetam pururea la altceva. După cină înse, când țigările fumegă și champania spumegă în vârful păharelor și noi ciocnirăm din nou pentru vechia și pururea noua frățietate, atunci începui serios:

„Și chiar, de oare ce-ți sânt prietin, omule, cum te lași tu înșelat în casa ta proprie?”

El dădă la început din umeri, de tot frivol. Apoi deveni și el de tot serios.

„Ce vreă tu? Ea este fericirea mea cea mai mare și plaga mea cea mai cumplită. Dar fără fericire eă nu mai pot trăi, absolut nu mai pot, ca fără de aer. Așă dară, eă trebuie să-mi rabd și plaga cu paciență! — Dar pe lângă toată filosofia aceasta, suspină totuș adânc.

„Dar tu de abă o cunoșci!

„O — de trei zile deja. Eă călătoriam luni dimineața — bunul meă Fedor imi aduse aminte de ziua cea nefericită, dar eă l-am ris și sburaită călare la câmp — cătră Chorostkow. Soarele strălucă, paserile cântă și aerul eră proaspăt — o adevărată

dimineață de vară, pentru mine aproape o noutate mare, minunată — în Paris uită omul că fiecare zi are și o dimineață. Și într'aceea-mi aduseiți aminte cât de mult am lipsit de aci, imi veni în minte copilăria, me gândii la tine — pe onoare — la tine me gândii. Scurt, devenii o leacă melancolic, dar și foarte votos, eram în poziția, când nime nu me surprindea și nimic nu me plictisiá. Astfel ajunseiți la stejarii Țiganilor și iată! acolo ședea frumoasa brunetă în iarbă și dormiá la umbră, și razele soarelui jucau pe pieptul și pe fața ei. Eui călării mai aproape — ea nu se deșteptá saú se făcea că nu se deșteaptá.

Eui me coborii de pe cal și me apropiái de ea; ea dormiá dusă. Rupseiți un fir de iarbă și-o gădălii cu el pe la gură și pe la nas. Fața ei începe a se mișcă și de-odată se ridică și ride cu hohot — de sigur crá trează mai de mult, ștregărița! Și-și dete pėrul de pe frunte și me privi întėpător.

„Ce faci tu aci? — o întrebaiți eui.

„Ce? — Aci am mas.

„Aci?

„Veđi bine! — Și cu o mână, ca și când m'ar fi primit în palatul ei, adause: „Aici e locuința mea!

„Totd'auna?

„Da! Totdauna! — — erí — azi și poate mâne!

„Așá — și din ce trăești tu?

„Eri am mâncat cu banda mea, și azi — aci-ș îndreptá capul între umeri și me privi în ochi și-și întinse frumușica dar teribil de murdară mână — azi imi dai tu ceva frumosule paniț (domnișor)!”

— Eui scot punga — ochii ei străluciau de bucurie — și-i cinstii o monetă de 20 bani. — „Mai dá-mi una! — se rugá ea, și eui i-am dat.

„Unde e azi banda ta?

„Nu șeiu, — respunse ea nepăsătoare, — poate că-i colo-n cetate.

„De ce te-ai depártat singurá?

„Eui nu am voit, dar m'am pierdut de ai mei — nici eui nu șeiu cum, în Biala. Ceialalți ai lucrat în sat, dar eui fui prea lenioasă și am mers în holde și acolo adormii. Și când m'am trezit, inoptá, și cum m'erg în sat aflu că ai mei sânt duși, cine mai șeie în cotro?! Astfel am mers iară peste câmp pe lună. Aci vin ei de sigur încă azi.

„Cine sânt ceialalți?

„Cine? — bėtránul Andrașeu, muerea lui Mariuca, și apoi mai este un flăcău cu ei, Josel, și sânt copii.

„Și din ce trăiți?

„De la țeranii, — respunse ea. Eui trebui să rid lung, apoi o întrebaiți:

„Bine — dar de ce ve dați țeranii?

„Dė ce?! Ei trebuie să ne dee, nătărăii! — Și me privi ciudată. — Cerce numai și nu ne dee! Alt-cum și noi lucrăm în sate.

„Așá? — — la câmp?

„Dar de unde! — Ea strimbă din umeri. Ace ea e munca țeranilor! Noi lucrăm în felul nostru, — țigăneșce.

„Trebuie că-i muncă delicată. Voi furați toți căți sunteți!

„Nu chiar toți! — respunse ea cu totul nepăsătoare. — Numai Josel furá. Oh, el e mare măestru la profesiunea lui. Dar Andraș, el e faur, potcoveșce cai, reparează pluguri, cărpeșce căldări, ná-deșce securi ... și Mariuca, ea spune de noroc și vinde ceea ce furá Josel, iar copiii cerșesc, apoi eui —

„Tu ce faci?

„Eui joc pe la proprietarii și prin ospėtării, când sânt p'acolo țereni avuți. Și eui șeiu da de noroc.

„Veđi bine, furá șeii și tu!

„Da, șeiu furá și vėnd beuturi de dragoste și fermece, căci eui șeiu foarte bine fermecă, — încheiá ea cu fală.

„E bine, să me farmeci și pe mine!

„Bucuros, — zise ea — și smulse trei perí și prinse a descántá câte prostii toate, și-i puse apoi în sín. — Dar — hocuspocusul erá de prisos — te asigurėz, căci fermecat sânt deja de la început, de când o zării. Decí o rugaiți:

„Haí cu mine la castelul meu! — și ea nu hesitá și eui o luaiți pe cal înaintea mea și sburarăm spre Gonisko. Oamenii rămėneau în dreapta și-n stंगा cu gura căscată — șeii tu — cum remase jidanca cea bėtrână înaintea bibliei. Dinaintea porții înse ea-mi demandá să me cobor, și ea remase sus maiestatic, și în adevėr trebui să iaú frăul și să o conduc în castel ca un serv, șeii ca un pag din evul mediu. Mė — fața oamenilor mei — nu se poate descrie! Acesta fu începutul.

„Foarte frumos, — ziseiți eui. — Dar care va fi sfėrsitul?

„Nu șeiu — respunse el încet. — Ea-mi spuse chiar azi: „Muriți me string peste piept!“ — De fuge pe nesimțite ... Dar, — strigá el deodată, — „nu-i iertat să fugá, de ar fugi, a-ș și nebuni ... Așá o muere încă nu avuți — sânt nebun de iubirea ei.

„De poftá, — întregii eui: — Așá o iubire, ar fi un pėcat.

„O tu înțelepte filosof! ... Dar tot atáta — trebuie să o țin! De nu ar fi alt mijloc, atunci me căsătoreșce cu ea.

„Henryk! — strigaiți eui într'adevėr indignat — Tu nebuneșei — aceasta ființă ...

El rise amar.

„Da, așá sunteți voi toți ... Filistrii de bere, în butul poeziilor și a căciulelor de smintiți! Dacă într'o novelă ia un rege pe fata unui păstor, toți aplaudați — e romantic, e democratic! Dar în viață — da, țerene, acolo-i altceva! O cum ...

„Henryk —

„Ien tací și ascultá. Íți daú cuvėntul meu de onoare, ca om, ca Polon, ca cavaler; eui sânt decis să me căsătoreșce cu ea. O duc cu mine la Paris, de acolo nu mi-a mai fugi ...

„Omule! — il conjuraiți eui. — Aceea ar fi sinuciderea ta. Nu me înțelege reu. Căsătoreșce-te de grija mea cu o cerșitoare — înse aceea trebuie să fie deamnă de stima ta. Dar ființa aceasta, care sárutá pe toți de o potrivă, aceasta ființă, care n'are nimic decát nițel foc și frumșeță, aceasta ființă care ...

El me privi desprețuitor, cât eui amuțiți.

„Ei — care? ...

„Care numai spre nefericirea ta îți-a fugit în cale, — ziseiți eui. — Eui nu șeiu — dar privirea lui me jená.

„Tu poți să ai dreptate, — respunse el. — Dar de altecum?! — tu înțeleptule, tu precautule, tu de ce ai făcut toate prostiile la o unică privire a ochilor ei? Saú acesta e un obiceiú al tinerilor savanți germani de a se tăvăli pe jos, de a răbdá palme și de a prinde motani negri? Ei, respunde, iubite, de ce? Eui, — întregii el cu amărăciune, — pe lângá plagá am cel puțin norocul.

— „Nu te invidiez, — respunseiū eū rîdînd. Dar trebui să me forțez la acest ris. Eū mințiam — că-l invidiam cu toată serioșitatea.

El fu mai sincer, că erupse :

„Dar eū te invidiez, aūđi tu, eū te invidiez pentru toată privirea ce ți-o aruncă, pentru tot sărutul ce ți-l dă, aūđi tu, te invidiez pentru toată palma ce ți-o dă...”

Nu-ı mai respunseiū nimic. Omul acesta-mı eră o enigmă, eū imı eramı mie o enigmă, imı vıuađ creerii

Chiar așá se întemplá și cu el: tăcea și-mı ocolıá privirea.

„Dar — pe toți câniı cei negri din ıad! — erupseiū eū in fine, pe toți câniı cei negri din ıad, cum zicea bunul nostru Marcellinos, — noi sūntem cei mai mari nebunı sub lună, maturı pentru camașa de forță! Ne întelnim după 12 ani, și aceste sūnt povestirile noastre, aceasta-ı prietinia noastră! Și toate aceste pentru o țigancă! Sūntem fermecați, nu-ı alt modru!”

Eū vorbisem foarte tare, spre a-mı da curagiū, și cu deosebire cele următoare le strigaiū formal, de oare ce eū ęnsu-mı nu le credeam :

„Henryk, te asigur ez că nu ınsedar m'ái numit fermecător! Eū te urez pe tine și pe mine! Noi sūntem nebuniți, noi șcim că sūntem nebuniți și trebuie să mai remănem astfel? Te rog, aceasta-ı imposibil!

„Vom vedea, — zise Henryk cu un ris amar și-mı strinse mână.

„Noapte bună, Henryk!

„Noapte bună, George!”

**

Fedor, camerierul, me petrecū in odaia mea in parter, lângă bibliotecă. Ferestřile erău deschise, dar de afară nu venıá rēcoare, noaptea eră foarte liniștită.

Chilia eră in ordine. Dar Fedor după ce aprinse lumınarea cea de ceară, totuș mai remase lângă masă.

„Domnule George, — zise fidelul bătrân privindu-me rugător. — Dta ești cel mai bun și mai vechiū amic al nostru! Domnule George — ce cugetı — cum să facem sfērșit acestei istorii blăstēmate?!”

Eū dăduı din umerı. Ce și puteam zice?

„Așá nu mai poate merge — acesta e un lucru tătăresc! — Și se lovı cu pumnii peste cap. — Toată casa merge la ruină, toate se sparg și se strică — dar aceea puțin ımpoartă, că sūntem avuți. Dar noi ınșine ne prăpădim — noi ne căsătorim cu ea. Cugetă, noi și o țigancă!... Aceasta nefericire, aceasta rușine!... Te rog din fundul inimei, domnule George, nu ne poți da un sfat?”

Eră iritat, bietul bătrân, și eū cercaiū a-l mulcomı.

„Dumnezeul meū! — ziseiū eū. — Tu cunoșei pe Henryk! El e ușurel și ıubeșce variața. De sigur nu e prima dată amoresat.

(Va urmá.)

Trad. de

IOAN POP RETEGANUL.

Doine și hore populare.

(Din podgorie de la Siria.)

Frunză verde din livadă,
Lăsaı pe lelea beteagă,
Me duseı pán la pălică,
Să-ı cumpēr leacurı frică,
La drum staū și me gāndesc,
La ce să me cheltuțesc.
Decăt să moarā māndra,
Mai bine să-mı ardă casa:
Că'n pădure-s lemne multe,
M'oi face casă c'ō curte,
Și 'n pădure-s lemne drepte,
M'oi face casă cu trepte.

Halaripa ciutura.
Nu jucă dumineca,
Că te-a bate mumā-la,
Cu trei fire de trifoi,
Să te 'nvețe la rēșboi.

Mēi luoane, mēi luoane!
Mēi luoane nu tot bea,
Că sārăc ıı remānea,
— Muere muerca mea,
Eū tot beaū și azi și māne,
Vreaū să vēd ce-a fi de mine,
Beuı lunı, dar beaū și marți,
Pāná beaū cıurda de vacı,
Beuı mercurı, beaū și joi,
Pāná beaū cıurda de boi.

Vrednică-ı muerea mea!
Vrednică-ı dracu s'ō ıa,
Că cānepa cea de toamnā,
Sede 'n pod ca și o doamnā,
Iar cānepa cea de varā,
O 'mpleteșe cāniı p'afarā.

De cānd sūnt tot prost am fost,
Ș-am ıubit ce-aū fost frumos,
Pān' ce-oı fi, tot prost oı fi,
Ce-ı urit dracu-o ıubi.

Vai de mine că sūnt prost,
Tot așá-s de cānd am fost,
Vai de mine minte n'am,
Bagseamā seamēn pe neam,
Minte dracu-o cāpētá,
Pāná nu m'oi ınsurá.

Trecēnd pe lāng-o fereastrā,
Vēđui o māndrā nevastă,
Frēmāntānd la pogăcele,
Și cocānd pe 'ntorsurele,
Cunnscui care-ı a mea,
Că ferbea unsoarca 'n ea,
Darā a bārbatului,
Numa aluatu ai.

— Mēi vecinā, mēi vecinā!
Ce faci la bārbat de cinā?
— Chisālitiță pārgălitā,
La drāguț gāinā friptā.

SALON.

De la București.

Palatul poștei și al Casei de depuneri. — Concertul simfonic. — Expoziții de tablouri. — Cutremur de pământ. — Biserica Domnița Balasa. — De șezzeci de ani.

Făcând o plimbare pe stradele Bucureștilor, spre a cunoaște progresul în ceea ce privește ridicarea edificiilor nouă, priveliștea cea mai interesantă ni se ofere la începutul Calei Victoriei aproape de cheiul Dimboviței.

Doă edificii monumentale nouă ni se impun aici vederii: palatul poștei și Casa de depuneri. Situate vis-à-vis, fiecare în parte și amândouă împreună, constituiesc o vrednică fală a capitalei București.

Palatul poștei, în care e instalat și telegrafalul dimpreună cu telefonul, este o clădire uriașă, spre patru strade, cu un front de arhitectură admirabilă. Pe vr'o două-spre-zece trepte ne urcăm în imosantul vestibul ținut de colonne de marmoră, unde se face serviciul postal, prin o mulțime de despărțeminte, în cari stau la dispoziția publicului câte trei persoane, printre cari multe femei. Treceam în celelalte părți, urcăm etagele și studiam cu plăcere tot aranjamentul. O impresiune cât se poate de măreață, căci pretotindenii găsim confort și gust bun. Un asemenea edificiu postal nicăiri nu se găsește în orient, ba nici în Budapesta n'am vădut. În deosebire frumos seara, când lumina celor 72 de lampe electrice revarsă asupra întregului un aspect foarte elegant.

Vis-à-vis se înalță palatul Casei de depuneri, de consemnațiunii și de economie. Dacă nu cea mai mare, dar de sigur ceea mai strălucită clădire modernă a Bucureștilor. De patru ani priviam din ferestile otelului unde descind de obicei, cum se clădiă palatul acesta. Anul trecut, când petreceam aci, eră aproape gata. Nu mai lipsiă decât grilagiul și aranjarea curții. De atunci s'a făcut și aceste. Acum Bucureștii au cu o podoabă mai mult. Situat pe coasta ce se 'nchină spre valea Dimboviței, edificiul acesta cu imosanta sa cupolă dominează toată împrejurimea; în deosebire face o impresiune impunătoare de pe cheiul Dimboviței. Urcând treptele din frontul palatului, intri în o sală grandioasă, în care splendoarea arhitectonică te uimește și-ți inspiră mândrie că în capitala României esistă un astfel de edificiu. Luxul cu care e făcut tot ce veđi, te farmecă; căci bunul gust predomină totul. Scările ce duc în etage, coridoarele, salele și biurourile, toate sânt d'o eleganță, ce degiaba ai căută prin multe capitale din occident. Cu plăcere părăsim localul acesta în adevăr feeric spre a ne duce într'un alt palat, altă fală a capitalei române.

Acel palat, Ateneul Român, nu este nou, vederea lui înse totdeauna ne inspiră cea mai înalță plăcere.

Duminea trecută s'a ținut acolo al cincile concert simfonic dirigiă de dl Eduard Wachmann.

Ca în anii precedenți, lumea cea mai aleasă umplu pitoreasca sală, cu escepțiunea câtorva loge cari remasără goale. O deosebire am găsit și în staluri, căci în anii trecuți vedeam acolo mai multe dame, a căror pălării represintaū o admirabilă expoziție de flori. Acum erău mai mulți bărbați, a căror chelie părea un contrast prea izbitor față de frumusețea de altă-dată a damelor.

Logia regală remase goală, căci regina, ardenta amatoare a muzicii, de mai multe săptămâni nu eșe din palat, — iar prințul și princesa au plecat în străinătate.

Orchestra a eșecutat următoarele piese:

Meyerbeer, Uvertură din „Struensee“ prima audițiune;

Dvorak, Simfonie nr. 2. (re minor): *a*, allegro maestoso; *b*, Poco Adagio; *c*, Scherzo; *d*, Finale;

Wagner, Preludiū din „Tristan“;

Saint Saens, Preludiū din „Diluviu“, solo de vioară de dl C. Flesch;

Grig, Danțuri Norvegiane: *a*, allegro marcato, *b*, allegretto tranquillo e grazioso, *c*, Allegro moderato alla Marcia, *d*, allegro molto.

Succesul, ca totdeauna, a fost complet. A plăcut mult uvertura lui Meyerbeer, a căruia muzică pare un vis dulce, ce te leagă ademenitor. După simfonia lină a lui Dvorak, a făcut o impresiune înviaătoare preludiul lui Wagner cu puternicele sunete de fanfare. Dl profesor Flesch, care, acompaniat de orchestra, a eșecutat cu multă bravură preludiul lui Saint Saens, a fost aplaudat cu entusiasm și la cererea generală piesa s'a repetit. Aplausele cele mai sgomotoase au acoperit înse danțurile norvegiane a lui Grig. Astfel serbarea muzicală s'a terminat în mijlocul unei mulțumiri generale.

Fiind timpul frumos, o mare parte a publicului a eșit cu trăsura la șosea să ia aer curat.

Alții am remas sub splendida boltitură din parterre și am vizitat expozițiile de tablouri.

De aceste sânt două. În aripa stângă intrăm în expoziția dlor Adjukievitz și Eugen Voinescu. Numerul tablourilor expuse este aproape cinci-zece.

Dl Eugen Voinescu, cunoscut din tablourile sale marine, este și aice represintat mai cu seamă prin aceste. Are înse și altele, portrete și peisage. În deosebire atrage atențiunea un tablou alegoric: Hașdeu și Iulia. Ilustrul nostru măestru șede la masă în odaia sa de lucru, meditând, cu ochii perduți în zare, câtă vreme d'asupra capului se apare figura eteria a ficei sale neuitate. Ambele figuri ni se presintă vederii în niște contururi mistice, cari ne fac impresiunea cea mai adâncă.

Dl Adjukievitz are mai cu seamă șcene din viața țerânească și figuri călărețe. Dintre aceste relevăm portretul regelui Carol călare, precum și unele reviste militare. Tabloul seū cel mai mare este „Un bălcu la Medjidie“, care prin variațiunea colorilor ce înfătoșează îmbrăcămintele poporațiunii, atrage luarea aminte și plăcerea privitorului.

În dreapta, la intrarea în Ateneu, se găsește expoziția celebrului artist-pictor Grigorescu. Ceea ce Alexandri este pentru poesia populară, Grigorescu este pentru pictură. Aproape toate operele sale sânt inspirate din viața poporului român. Privind aceste

admirabile creațiuni, par că ne aflăm la țară și vedem țăranimea în toate fazele ocupațiunii sale, începând de la lucrul câmpului și până la petrecerile sale vesale. Și cu cât privim mai mult, (sunt peste 160 de tablouri,) plăcerea noastră crește tot mai tare, căci la tot momentul descoperim frumuseți noue. Ceea ce ne supără, este numai faptul, că s'au vândut atât de puține. Boerime română, unde ești?

Din templul artelor să mergem în templul evlaviei. De la Ateneu la biserica Domnița Balasa.

Am scris de atâte ori despre aceasta biserică impodobită, încât este de prisos să mai insist asupra frumuseții sale. De câte ori vin la București, totdeauna îmi fac plăcerea s'o vizitez. Ceea ce me atrage în deosebi, este corul escelent care cântă acolo și care totdeauna mi-a făcut o impresiune neuitată.

Anul acesta m'a împințat pe cale un incident foarte curios. Cum mergeam, de odată am simțit par că pământul se clătină sub mine. Cugetam că simt un fel de amețală, dar strigătele din gîrul meu me deșteptară. „Cutremur de pământ“ auțiam aproape de mine. Și în acelaș moment, de pe înălțimea frontului puritan al palatului de justiție cădă o statuă. Izbîndu-se pe treptele scareii de piatră, făcū un sgomot teribil, prăbușindu-se în miș de bucăți. Din norocire, fiind duminecă, nu eră nimeni acolo și astfel nu s'a întemplat nici o nenorocire. În alte zile ar fi strivit câțiva oameni.

De pe malul opus al Dimboviței, decī la distanță sigură, priviam totuș îngrozit acest accident și mulțumiam lui Dumnezeu că din întemplare n'am trecut tocmai pe acolo.

Cu aceasta impresiune intrai în splendida biserică. Înțesată de credincioși, abia îmi găsi un locușor. Corul cântă admirabil de frumos. La sunetele armoniei cereșci sufletul meu se nălta în sferele dumnezeiești; me simțiam par că în altă lume, unde nu este decăt iubire și fericire.

De multe ori am fost în aceasta biserică. Totdeauna am ramas adânc emoționat. Nici odată inșe cântările sfinte nu m'au cutriat atât de adânc ca și acuma. Căci eră tocmai aniversarea nașcerii mele. Și nu o simplă aniversare, ci a șesezecea.

O simțire de veselie și în acelaș timp de duioșie cuprindea inima mea. Me bucuram că Dumnezeu m'a învrednicit să-mi dea zile; totodată inșe me înfioram că am atins deja acest punct înalt al vieții omenești. Pân' acuma luam drept glumă cuvântul „bêtrân“, de acuma înainte inșe acela mi a devenit serios.

Și în momentele acele mi-am revocat în memorie toate fazele vieții. Cu câte iluziuni am plecat în lume și vai câte s'au frânt din ele! Căt de mult am voit să luerez pentru nașionea mea și căt de puțin am făcut! Dar m'a mângăiat convinționea, că i-am dat partea cea mai bună a sufletului. Puțin a primit de la mine, dar i-am dat tot ce am avut.

Mulțumirea și fericirea mi-au scos doue lacrime. Departe de ai mei — satū mai bine de a mea — n'a fost cine să le șteargă. Le-am lăsat să-mi curgă șiroae...

IOSIF VULCAN.

Îertăm adesea pe aceia cari ne-au ofensat, dar nici odată pe aceia, pe cari noi i-am ofensat.

Academia Română.

— Sesiunea generală din 1901. —

IV

A doua ședință publică s'a ținut la 16/29 martie. Cu asta ocașiune s'au făcut următoarele comunicări: dr. I. Felix: „Istoria alcoolului și alcoolismului în România“; dl I. Pușcariu: „Ioan Circa de Gambutz, ca episcopul Marmației Dositeiū Circa, 1660—1730“. — Dl dr. Felix a tratat la început alcoolul din punct de vedere chemic, arătând stările, modul de fabricațiune. În a doua parte a studiului se vorbește de influența ce are asupra organismului alcoolul, ravagiile ce produce, între cari afecțiunile corpului. Asupra mijloacelor de combatere, dsa găseșce că numai școala nu este de ajuns. În fine se declară partisan al monopolului alcoolului, dar să fie făcut așa încât să nu transpoarte beția din cărciumă în familie. — Dl Pușcariū zice că nașcerea lui Ioan Circa se poate pune la 1660. Fiind preot, el vine la București, având cu sine mai multe iscălituri de ale protopopilor din Transilvania, nemulțumit de alegerea lui Atanasie ca mitropolit al Transilvaniei și cerend pentru densusl numirea ca episcop. Atanasie, mitropolitul prinde de veste și după întoarcerea lui Circa, îl pune în lanțuri și il aruncă în închisoare. Se fac intervențiuni pe lângă guvernul din Viena și în urmarea acestora mitropolitul Atanasie îl face scăpat; totodată, prin o scrisoare adresată cardinalului Kolonic, caută să se justifice pentru faptul că închisese pe Circa. În aceasta scrisoare, mitropolitul spune că Circa implicat în furtul unor cărți bisericești, mersese la București cu mai multe iscălituri, pentru a cere episcopatul. Chiebat în judecată pentru acest fapt și refuzând să se presinte, a fost arestat. În urmă Circa ajunge episcop al Marmației sub numele de Dosoteiū. Dl Pușcariū își termină interesanta lectură, spunend că anul morții lui Circa nu se cunoașce.

Averea Academiei. În ședința de la 17/30 martie dl A. Saligny a cetit raportul comisiunii financiare asupra administrațiunii cassei și a situațiunii fondurilor Academiei de la 1 iunie 1898—31 maiu 1899. Din raportul acesta se constată, că averea Academiei, în efecte, proprietăți, escedente și salduri — exclusiv fundațiunile Ottetelesanu și Adamachi — este de lei 2.820.825.49. — Dl Sp. Haret citeșce raportul comisiunii financiare asupra compturilor fondului Adamachi de la 1 iunie 1899—31 maiu 1900. Se constată că fondul este de 201.074.62. — Dl Gr. Stefanescu citeșce raportul comisiunii financiare asupra compturilor fundațiunii Ottetelesanu de la 1 iunie 1899—31 maiu 1900. Se constată un deficit de 21.647 bani 18.

În comisiunea financiară pe anul viitor se aleg dñii Sp. Haret, A. Saligny și Gr. Stefanescu.

De la dl Gavriil Musicescu, profesor de musică de la Iași, se primesc mai multe publicațiuni musicale ale dsale. Dl V. A. Urechia zice că dl Musicescu este unul din cei mai meritoși maestri ai artei sale în țara noastră. A format nu numai un chor admirabil, dar a compus singur musica pentru o mulțime de servicii și cântări bisericești.

De la secțiunea științifică se primeșce propunerea de a se publică în Anale nota „Formulele cari represintă legea distribuțiunii componente orizontale

a forței magnetice terestre în România“ de dl Ne-greanu. Propunerea secțiunii se aprobă.

Dl S. Fl. Marian, membru din Bucovina, s'a presintat întâia-ora în ședința de la 13/26 martie, luând de aci încolo parte la toate ședințele.

De la dnii N. Locutțeanu și I. S. Petrescu, traducători premiați ai lui Titu Liviu, se primește manuscrisul traducerii cărților XII de la cap. 16 înainte, XXII și XXIII până la cap. 19. — Se recomandă spre examinare secțiunii literare.

Dl V. A. Urechia atrage atențiunea Academiei asupra faptului foarte îmbucurător că prin ucaz împărătesc s'a dat din anul trecut permisiune cârmuirii parohiale din Chișineu să se tipărească cărți, broșuri și foi morale religioase în limba românească numită acolo „moldovenească“ sau numai în text românesc sau paralel în text rusesc. Pentru permisiunea de tipărire a acelor cărți, s'a dispus a se face un comitet special de cenzură la Chișineu. Aceasta prea înaltă permisiune s'a dat în urma cererii dlui P. SSale părintelui Iacob, episcopul Chișineului și al Hotinului, care s'a convins că cultura religioasă și morală a poporului român din Basarabia nu se poate face fără cărți românești, pentru că poporul nu știe rusește. Dl Urechia presintă atât raportul episcopului, în traducere românească, cât și alte acte privitoare la aceasta permisiune.

Dl S. Fl. Marian presintă volumul al treile din lucrarea sa „Serbătorile la Români“, intitulat „Cincizecime“, spre a se publică. Se predă secțiunii literare.

Dl D. A. Sturdza, dărușce, în amintirea zilei de 14/27 martie, proclamarea regatului român, 9 documente istorice din secolul al XVI-lea și 200 din secolul al XIX-lea. Academia, prin rostul președintelui, mulțumeșce, în mijlocul aplauselor membrilor, pentru aceste daruri prețioase.

Premiul Anastasie Fētu. S'a cetit raportul comisiunii însărcinate cu examinarea lucrării „Charta agronomică a României“ care a intrat la premiul Anastasie Fētu de 3000 lei. Comisiunea propune respingerea lucrării. Punându-se la vot, respingerea se aprobă cu 23 voturi contra 2.

Fauna ichtiologică a României. S'a cetit raportul comisiunii însărcinate cu examinarea lucrărilor cari au intrat la premiul de 5000 lei pentru cea mai bună scriere asupra subiectului „Fauna ichtiologică a României“. Părerea comisiunii este că nici una din aceste lucrări nu merită a fi premiată. Academia aprobă respingerea cu 24 voturi contra 1.

A treia ședință publică s'a fixat pe vineri 23 martie v. cu următoarele lecturi: dl A. D. Xenopol, „Starea socială și economică la începutul domniei lui Cuza vodă“; dl dr. V. Babeș, „Prejudițiile sanitare considerate din punctul de vedere al științei moderne.“

A patra ședință publică se fixează pe duminica Floriilor, cu o lectură de dl Kalinderu: „Din viața romană: Podoabe, mirodenii, toaleta și distracțiile unei elegante“.

Membri corespondenți în secțiunea istorică. Secțiunea istorică, în ședința sa de marți, 2 aprile n., a propus unanim ca membri corespondenți ai ei pe dnii dr. *Augustin Bunea*, canonic gr. c. în Blaș, autorul lucrării „Ioan Inocențiu Klain“ — și pe dl dr. *Ioan Mihalyi* din Sighetul-Marmăției, autorul volumului „Diplome maramureșene“ apărut de curând. Propunerea în ședința plenară va fi motivată pentru

dl dr. Augustin Bunea de către dl dr. At. M. Marienescu, pentru dl dr. Ioan Mihalyi de către dl Vincentiu Babeș.

Alegerea membrilor corespondenți pentru secțiunea literară, care trebuia să se facă în ședința plenară de luni, s'a amânat de nou pentru altă zi.

Pentru premiul de douze-sprezece mii lei comisiunea de noue propune în locul prim: „Proverbele române“, adunate de Iuliu Zane; în al doile lucrarea de Agronomie de Maior“; în al treile, scrierile dramatice ale lui Haralamb G. Lecoa.

Biserica ortodoxă română din Oradea-mare.

— La ilustrațiile din nr. acesta. —

În Oradea-mare, ortodocșii români aveati episcopie, după cum ne învață istoria. La anul 1695 a reposat ultimul episcop ortodox Efrem Beniamin. Reședința episcopescă inse n'a fost în partea numit Ujváros, ci în Velența (o parte din Orade), care biserică este mai vechie, având dovești despre antici-tatea ei.

Biserica ortodoxă din Ujváros, a cărei ilustrații se publică în nr. acesta, este mai nouă. Piatra ei fundamentală s'a depus la anul 1784 în prezența împăratului Iosif al II. E știut, că confesiunea ortodoxă eră numai tolerată. Prin urmare în orașe nu erău permise zidurile bisericilor. Dovadă zidurile vechi din orașe de es. la Sibiiu, Brașov, unde sunt bisericile fără turnuri, în curte, ori numai afară din oraș, cum e la Beinș. Nici în Orade n'a fost permisă zidirea bisericei. A fost binevenită poporului ortodox sosirea împăratului Iosif II la Orade. Luând șire ei, că împăratul — care eră în conac la episcopul latin — are să vină la claustrul Capușinilor, s'a postat deputațiunea ortodocșilor lângă podul de pe Criș, și trecând împăratul, deputațiunea a aruncat petitul în trăsura. Împăratu îndată cetind petitul, și vedând, că deputațiunea este constituită din oameni fruntași (trebuie știut, că atât piața Sf. Ladislau, cât și locurile cele mai bune, erău în posesiunea ortodocșilor, cari totodată erău fruntașii cetății) le-a conces, ca în prezența lui să depună piatra fundamentală. Locul, pe care e zidită biserica ortodoxă — se numeșce și biserica cu lună, căci are pe turn un glob, jumătate negru, jumătate aurit, și cum e luminată luna pe cer, așa se 'nvrte și globul acesta, l-a dăruit atunci momentan un neguțător.

Referitor la zidirea bisericei acesteia ne spune scrisoarea, pusă pe stâlpii din cor, unde este scris în 3 limbi, greceșce, româneșce și sêrbeșce, și deasupra lor stă afișat portretul împăratului Iosif II. Scrisoarea este aceasta:

„Zidire a bisericei acesteia temeul cel din început s'a pus în anul 1784 în 9 zi noemvrie cu voia și slobozenia a Preainălțatului Împărat Romanilor Iosif al II. căruia fie pomenire vecinică stăpânind în Eparchia Aradului Episcopul Petru Petrovici fiind protopresbiter Orădii-mari Georgiu Ranisavlevici iară Mihail Püspöki și Mihail Kristóf titori s'a zidit cu cheltuiala norodului dreptredineșos neunit de neam grecesc, românesc și sêrbesc locuitori a orașului acestuia și a Chramului Adormirei a Născetoarei de Dzeu fi ascultători prin chiumeș (zidar) maistor Iacob Eder și Ioan Lins paler“.

Pictura bisericeii se zice a fi opera unor pictori chiemați anume de la Atena. Orologiul bisericeii împreună cu luna, s'a făcut la anii 1794—98.

La mijlocul bisericeii este ușa cripteii, iar de margine se află scrise numele titorilor Püspöki și Kristóf, cari sunt și îngropați acolo din reverința care au avut-o poporeni bisericeii față de ei, ca față de cei cari au jertfit mai mult pentru zidirea bisericeii.

Că zidirea s'a făcut cu spesele poporenilor dovedește și aceea, că s'a zidit mai îndelungat, așa, că sfințirea s'a seversit abia la 48 ani după depunerea pietrii fundamentale. Despre sfințire este document scrisoarea afișată pe perețele din biserica bărbatilor, scrisă în 2 exemplare și 2 limbi, românește și grecește. Scrisoarea sună astfel: „Cu bunăvoința și deplinirea Triipostaticescului de o ființă Dzeu s'a sfințit biserica aceasta intru pomenirea Adormirii Preasfintei Născătoare de Dzeu prin sfințita lucrare a Inalt Preasfințitului Dlu Maxim Manuilovici pravoslavnicului Episcop al Verșetului, Logojuului, Caransebeșului și Orșovo-Mehadieii precum și a veduvitei de Dzeu scutitei Eparchie al Aradului actualnicului Administrator, în zilele fericitei împărății a Prealuminatului și atotstăpănitorului Împăratului și Craiului Francisc I și a încoronatului mai tinăruului Crai Ferdinand al V., fiind Archiepiscop și Mitropolit sârbesc și românesc Excelenția Sa dl Ștefan Stratiroviici; în orașul Oradea-mare, în anul de la Christos 1832 luna lui mai 30 zile“.

Se vede, că în Oradea erau în număr considerabil grecii și sârbii, cari astăzi nu mai există, și astfel de 30—40 ani, biserica cea pompoasă atât ca zidire cât și ca artă, este în posesiunea românilor ortodocși.

ANDREI HORVATH
paroch.

LITERATURĂ.

O dare de seamă despre lucrarea dlui Chendi.

Dl D. Brănișteanu publică în „Adevărul“ de la București o dare de seamă despre lucrarea dlui Il. Chendi „Zece ani de mișcare literară în Transilvania“ publicată în revista noastră și reprodușă apoi în broșură. „Fie cine — scrie dl Brănișteanu — va ceti cu interes și folos aceasta broșură. Se vede dintr'însă că Românii de peste munți n'au încetat nici un moment de a-si cultivă și limba și sufletul; se vede influența reciprocă pe care o exercită Românii din regatul independent asupra celor din alte țări; se vede cum pesimismul și scepticismul sunt dușmane ori și cărui avânt ideal și cum optimismul este condițiunea sine qua non, pentru ea tendințe mai înalte să-și poată găsi expresia și în vorbe și în fapte“.

Anuarul universității din Iași, pe anul școlar 1899—1900, publicat de rectorul dl A. D. Xenopol, a apărut la Iași. Cuprinde Cuvântarea inaugurală a cursurilor, despre poezie și știință, ținută de rectorul dl A. D. Xenopol; lucrările științifice ale profesorilor; societatea universitară română; societatea Solidaritatea; Cronica anului 1899—1900, în care și un necrolog simpatie despre Aron Densușianu; corpul

universitar, senatul universitar; corpul profesoral al universității; așezămintele universitare; bibliotecile și Corpul studentesc.

Ugrinus. A apărut la București, în editura Academiei Române: „Ugrinus—1291“ discurs de recepțiune rostit la 9/22 martie 1901 în ședință solemnă de Ioan Pușcariu membru al Academiei Române, cu respuns de B. Petriceicu-Hasdeu, membru al Academiei Române. Prețul 20 bani.

DIN LUME.

Fata cea mai bogată din lume. Zilele trecute a sosit în Viena dșoara Rockefeller, fiica regelui petrolului Rockefeller din America. Ea a fost în Praga la un medic renumit pentru boalele de urechi și de acolo a călătorit la Viena, unde își caută sănătatea. Dșoara Rockefeller este o aparițiune modestă și nearogantă, nu o arată ca ea să fie fata cea mai bogată din lume și că ea va moșteni averea tatălui ei de o mie milioane coroane. Despre tatăl fetei, a căruia avere aduce pe minut un câștig de 2 coroane, se spune că el lucrează și acum tot cu aceeași diligență cu care a lucrat când n'avea nimic. Dimineata, de când se scoală și până se îmbracă averea lui se sporește cu 7200 coroane. La 7 ore dimineata ia cafeaua și când a terminat e cu 14.000 coroane mai bogat. Pe la 9 ore începe inspecțiunea prin biurouri și până ce o sfârșește, averea lui se urcă iarăș cu 28.000 coroane. Din oră în oră această avere se înmulțește și seara la 6 ore, când prânzește, averea lui s'a sporit deja cu 36.400 coroane în aceea zi. În Viena privește toți la fiica milionarului cu mirare. Nu prin bogăția ei și-a atras așa mult atențiunea publicului, ci prin aceea că nu face pompă sau lux, umblă foarte simplu îmbrăcată și e foarte darnică.

Calul în China. În Europa calul este cel mai iubit animal. Câți oameni nu sunt cari ar dori să albă cai, și nu au. În China nu este așa. Aici ușor poți să-ți cumperi unul sau mai mulți cai și poate tocmai din pricina asta caii nu prea sunt iubiți de Chinezi. În China calul nu prea e folosit ca animal domestic, ba în provinciile sudice caii sunt o raritate. Când se întemplă ca pe stradele vr'unui oraș să se ivească un cal, oamenii se agită de rara vedere și călărețul adesea ori își trimite servitorul înainte pe stradă, ca să strige: „Se apropie un cal!“ Nici în provinciile nordice nu se prea folosește calul, ci mai mult catârul. Calul chinez nu e frumos și nu e spornic la mers, înse e foarte răbdător. Poți să-l mănii 200 klm. fără a sta și fără a se vătămă. Prețul unul cal variază în China între 30—40 franci.

Călințarul șeptemănei.

Dum. a șeasa, a Floriilor, ev. dela Ioan c. 13, v. 41

Diua șept.	Călințarul vechiu	Călinț. noș
Duminecă	25 (*) <i>Bunavest. și Flor.</i>	7 (*) <i>SS. Paști</i>
Luni	26 Arch. Cavril	8 (*) <i>Amant</i>
Marti	27 C. Matrona	6 <i>Maria</i>
Mercuri	28 C. Ilarian	10 <i>Ezechiel</i>
Joi	29 C. Marcu	11 <i>Leo papa</i>
Vineri	30 <i>Vinerea patimilor</i>	12 <i>Iulius</i>
Sămbătă	31 C. Ipatie	13 <i>Hermeneg</i>

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.